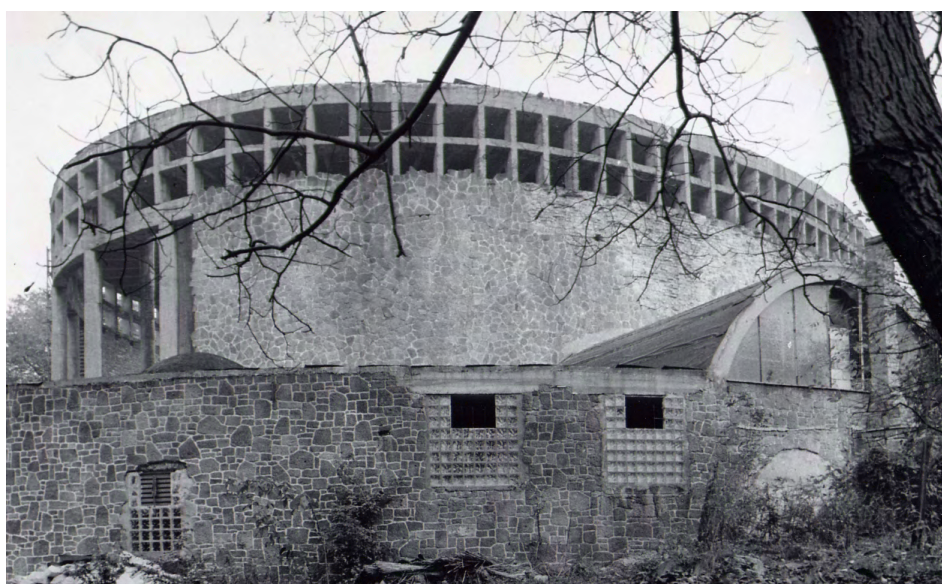
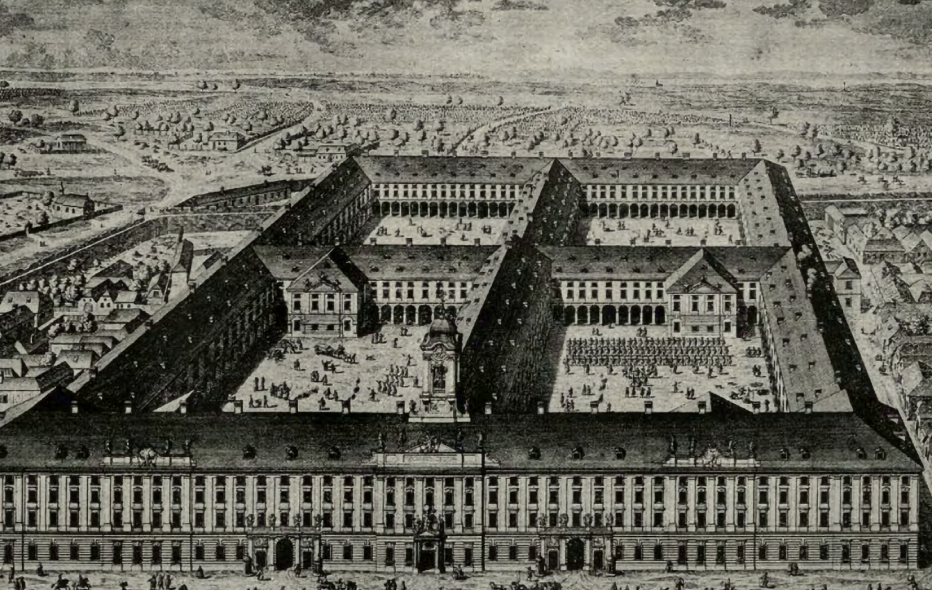

Budapest Főváros Levéltára

LEVÉLTÁRTÖRTÉNET

A középkori Buda és Pest városi iratainak őrzési körülményeiről nem rendelkezünk adatokkal, az 1686 előtti időszakból is csupán néhány iratot őrzünk. A Buda visszafoglalása után újrainduló városi élet hivatalos dokumentumait kezdetben a polgármester vagy a jegyző őrizte, majd a városi kancellárián tartották azokat. Uralkodói intézkedések nyomán a 18. század folyamán archiváriusokat neveztek ki, és az iratok biztonságos városházi megőrzéséről és rendjéről is gondoskodtak. 1873 után, a városegysítést követően a régi pesti városháza mellett a használaton kívül maradt budai városháza pincéi, majd 1887-ben az Újvárosháza is iratok őrzőhelyévé vált. Budapest Székesfőváros Levéltárát 1901-ben alapították meg, az első főlevéltárosa Gárdonyi Albert lett; az intézmény a közigazgatási feladatok ellátása mellett már ekkor tudományos kutatómunkát is végzett, a főváros támogatásával.

A 19–20. század fordulóján a Károly-kaszárnyában helyezték el a Központi Városházát, ahol a levéltár még pánceszobát is kapott, viszont figyelmen kívül hagyták a távlati raktári szükségleteket. Az ezt követő legfontosabb fejlemény a terjedelmes irategyütteseknek a II. világháború alatt, 1943–1944-ben a Szent István-bazilika altemplomába történő menekítése volt; a legértékesebb dokumentumok pedig a Magyar Nemzeti Bank őrizetébe kerültek. Ezek Nyugaton tett kalandos útjukról végül sértetlenül tértek haza. A városházán maradt, használatban lévő iratok jelentős része viszont elpusztult az ostrom alatt. A lángok martalékává váltak többek között az állami anyakönyvi másodpéldányok, az egyesületek alapszabályainak gyűjteménye, az alapítványi

Budapest Főváros Levéltára mint emlékezetintézmény feladata a Budapest területén keletkezett, illetékességébe tartozó maradandó értékű köziratok, valamint a főváros története szempontjából értékes magániratok (családi, személyi hagyatékok, testületi, vállalati iratok) papír és elektronikus alapon történő szakszerű gyűjtése, információhordozótól független hosszú távú megőrzése, tudományos szintű feldolgozása, hozzáférhetővé tétele és terjesztése. Független kutatóhelyként várostörténeti és más, levéltári forrásokon alapuló kutatásokat folytat, és annak eredményeit széles körben publikálja. A szolgáltató levéltár feladatkörében nyitott intézményként ügyfél- és kutatóbarát szolgáltatásokat nyújt, programjaival, rendezvényeivel, levéltár-pedagógiai foglalkozásaival, oktatási és továbbképzési tevékenységével elősegíti a levéltári anyag jobb megismerését, a társadalmi felelősségvállalás jegyében törekszik a helyi közösség tudását és levéltárhasználói ismereteit bővíteni.

okmánytár, s jelentős kárt szenvedett számos polgármesteri ügyosztály két háború közötti évekből való iratsorozata is. A háború után az 1960-as évek elejéig a városigazgatás központi épületében csupán munkaszobák álltak a levéltár rendelkezésére, ennek következtében a Bazilika igénybevétele, ahol később irodákat is létesítettek, tartósan fennmaradt. Az 1960-as években azután egy városházi felújítás és külső raktárak létesítése eredményeként némileg enyhült a zsúfoltság. A legértékesebb úgynevezett feudális kori iratok is visszakerülhettek a Városháza felújított raktárhelyiségeibe.

A Fővárosi Tanács az elhelyezési gondok végleges megoldása céljából 1972-ben a városegysítés centenáriumára készülve új levéltárárpület létesítését határozta el. A legveszélyeztetettebb bazilikai anyag ideiglenes elhelyezésére a II. kerületi Heinrich István utcai, Molnár Farkas által tervezett és félig megépült, ovális kupolája folytán azonban műemléknek minősített Magyar Szentföld-templom épületét jelölték ki. A centenáriumi lelkesedés elmúltával már nem volt többet szó új épület létesítéséről, ezért 1976-ban ezen részleg véglegesítése mellett döntöttek. Az 1970-es évek

folyamán a raktárak mellett mikrofilmező, restauráló és könyvkötő műhely is létesült. Ezt követte 1989 és 1991 között a hazai levéltártörténet második legnagyobb iratköltöztetési akciója. Sor került a Bazilika altemplomában tárolt iratok fertőtlenítésére, s más iratcsoportokkal együtt a levéltár állományának zöme a Józsefvárosba, az egykori Misura-féle kocsigyár Leonardo da Vinci közti átalakított épületébe került. Ez azonban nem jelenthette az elhelyezési problémák végleges rendezését, így a levéltárvezetés ismét felvetette az egységes, központi levéltárpépület létesítésének gondolatát.

1998-ban végül a XIII. kerületi Teve utcára esett a választás, amelyre vonatkozóan a kiírt új tervpályázatot a Koris János vezette Budai Építész Műhely nyerte el. A megvalósítást a Fővárosi Önkormányzat kizárólagos tehervállalása tette lehetővé. Az alapkövet Demszky Gábor főpolgármester 2002. október 11-én helyezte el, s az új létesítmény 2004-ben nyitotta meg kapuit. Budapest Főváros Levéltára (BFL) 23.440 m² hasznos alapterülettel rendelkező új épületében több mint 37.000 iratfolyóméter iratot őriz, rendez és ad ki a kutatóknak és ügyfeleknek. A levéltár magas színvonalon végzett feldolgozó és feltáró munkáját 2012-ben az Év Levéltára díjjal ismerte el a szakmai közönség. A Kutató- és Ügyfélszolgálat egyre bővülő tevékenységét és folyamatos fejlődését a levéltárak használói is méltatták. 2012-ben és 2021-ben a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület által alapított „Az Év kutatóhelye” díjat Budapest Főváros Levéltárának ítéltek oda.

A LEVÉLTÁR ILLETÉKESSÉGI ÉS GYŰJTŐKÖRE

A levéltár illetékességi körét törvény határozza meg: e szerint köteles átvenni és megőrizni a mindenkori Budapest területén működött közfeladatot ellátó intézmények által keletkeztetett maradandó értékű iratokat. Ez alapján a BFL őrizetében lévő iratanyag legnagyobb részét a főváros jelenlegi területén egykor fennállott, illetve ma is működő különféle – fővárosi, kerületi, községi és járási – közigazgatási hatóságok iratai képezik. 1950-ben, a törvényhatósági levéltárak államosításakor – az ország többi törvényhatósági levéltárához hasonlóan – ezen intézményt is területi alapra helyezték, a korábbi fővárosi önkormányzati szervek iratanyagai mellett a központi államigazgatási szervek, a jogszolgáltatás, a rendőrség, a katasztrófavédelem és a büntetés-végrehajtási szervezet területi szerveinek Budapest közigazgatási területén keletkezett levéltári iratanyaga és minden olyan Budapest területén keletkezett levéltári anyag, ami más levéltár illetékességi körébe nem tartozik, az intézmény őrizetébe került.

A BFL gyűjtőköre azon iratokra terjed ki, amelyek nem tartoznak az illetékességi kör alá – tehát a törvény nem rendeli el levéltárba adásukat, illeszkedik a levéltári anyaghoz és megőrzésük hozzájárul a főváros múltjának megismeréséhez.

A LEVÉLTÁRBAN ŐRZÖTT IRATANYAG

Városegysítés (1873) előtti iratok: Buda, Pest és Óbuda levéltárai

Buda és Pest legfontosabb önkormányzati szerve a választott polgárság (*electa communitas*) testülete volt. A testület választotta meg a tanácsot (*magistratus*), amely az 1703. évi kiváltságlevelek alapján a városok fő irányító szerve volt. A legfontosabb tisztségviselők a bíró, a polgármester, a jegyző, a szószólók és a városrészi esküdtek voltak.

A pesti és budai városi polgárjoggal rendelkezők nevét és adatait az 1687-től 1848-ig vezetett polgárkönyvek tartalmazzák. A városi magisztrátus feladatai közé tartozott a lakosság teljes vagy valamilyen megadott szempont (pl. felekezet vagy foglalkozás) szerinti összeírása. A legfontosabb összeírások Budán: a nem nemesek összeírása az 1803 és 1830 közötti időszakból, országgyűlési szállások jegyzőkönyvei 1805-ből és az 1827–1828. évi országos összeírás. Fontosak az 1857. évi országos népszámlálás felvételi ívei; Pesten ezek nem maradtak fenn. Óbuda esetében a legkorábbi összeírás az 1787–1788. évi népmozgalmi nyilvántartás. A szőlőművelő lakosság jövedelmeiről tájékoztatnak a szőlődézsmá összeírások (1786–1849). Dikális (hadiadó) összeírások is rendelkezésre állnak az 1776–1849 évekből. Jelentős forrásértékkel bír az 1846–47. évi népösszeírás. 1848–49-től fogva több összeírás is fennmaradt.

Az árvák ügyeinek intézése, az árvapénzek és hagyatékok kezelése az 1703. évi kiváltságlevél értelmében mindkét város esetében a tanács feladata volt. Fontos irategységek Budán a végrendeletek (*testamenta*, 1696-tól), valamint a leltárak (*inventaria*, 1708-tól), másrészt az árvairatok (*acta pupillaria*, 1753-tól) gyűjteményei. Budán az árvavagyon kezelését eleinte egy tanácsnokra, majd önálló tisztségviselőre, az árvagyámra/árvaatyára bízta az Árvahivatal 1760 környékén történt felállításáig. Pesten az első árvaszámtartót 1722-ben nevezték ki. Az Árvabizottmányt a tanács 1822-ben hozta létre. 1850 után a gyámügyek kezelését az osztrák törvények alapján a cs. kir. törvényszékek teendői közé sorolták, majd 1861 és 1872 között a városi törvényszék volt illetékes. Az óbudai árvaatyák sokféle elszámolása közül a legrégebbiek már a 18. század

közepétől fennmaradtak. 1861-től az árvaügyek intézése a tanács szerveként működő Árvaszékhez került, amely felett Óbuda Mezőváros Törvényszéke gyakorolt felügyeletet.

Buda város esetében az Alkamarási Hivatal végezte a város egészének működésével kapcsolatos gazdálkodási feladatokat. Az Adóhivatal és az Alkamarási Hivatal tevékenységét a Kamarai Hivatal fogta egybe. Pest város esetében a Kamarási Hivatal egyidős a polgárság 1688. évi megszervezésével. Legértékesebb állaga az a számadás-sorozat, amely a város évi bevételeiről és kiadásairól 1703 és 1873 között készült. A Pest Városi Adóhivatal az 1820-as években különült el a Kamarai Hivataltól. A Pest Városi Számvevőség iratai között maradtak fenn az 1862 és 1873 közötti évekből a város által kötött szerződések másolatai. Óbuda, földesúri fennhatóság alatt lévén, csekély jövedelemmel rendelkezett, így csak 1803-tól rendszeresítették a városgazda tisztségét.

A városi rendészet legfőbb hatósága mindkét városban az 1703. évi kiváltságlevél óta a városkapitány volt, akinek első hivatali utasítása Pestről, 1729-ből maradt fenn. A 19. század első felében létrehozták az egyes városrészek alkapitányságait is. A szabadságharcot követően a városi rendőrség csupán igazgatásrendészeti feladatokat látott el. A bűnüldözési és politikai rendészeti feladatokat az 1860-as évek közepéig cs. kir. szerv látta el. Pest városa dologházat is fenntartott.

A város életében fontos szerepet játszó országos és helyi vásárok, piacok felügyeletét a tanács látta el. Ezen tevékenységgel összefüggésben említendő a Pest városi piacfelügyelő 1789 és 1884 közötti időszakból fennmaradt iratanyaga, továbbá a Pest Városi Vásári Bizottmány 1768 és 1813 közötti jegyzőkönyvei.

Buda város belterületére vonatkozó legfontosabb nyilvántartások a telekösszeírások és a telekátírási jegyzőkönyvek (1695-től). Építészeti- és gazdaságtörténeti szempontból jelentős értéket képviselnek az 1776 után fennmaradt telekbecslési jegyzőkönyvek. Buda ingatlanviszonyairól átfogó képet nyújtanak az 1855. évi telek- és betáblázási könyvek.

A telekkönyvi hivatalok feladata volt a jelzáloghitelek (betáblázások) nyilvántartása. A török uralom után a telekkönyvi ügyeket a privilegium visszanyeréséig (1703) a Budai Kamarai Adminisztráció intézte. A legrégebbi

telekkönyvi iratok az 1694-től vezetett belvárosi telekkönyvek. A telekátírási jegyzőkönyveket 1767-től kezdve kezdték el vezetni. A telekfelmérési könyvek 1769 és 1811 között készültek. A telekösszeírásokat szintén a Telekkönyvi Hivatal készítette a Pest városi házingatlanokról 1822 és 1876 között. Óbudán az úrbéres földek átruházása egészen 1848-ig csak földesúri engedéllyel történhetett, így a község területén fekvő ingatlanokhoz fűződő minden jog, illetve a változások nyilvántartása a földesúri telekkönyvben történt.

Budán a városi igazságszolgáltatás elnöke a polgármester volt. 1708-tól a polgári- és büntetőügyek tárgyalására megszervezett törvényszék élére választották meg a bírókat. (Pesten a város élén a kezdetektől fogva a bíró állt, a polgármesteri tisztséget budai mintára 1773-ban szervezték meg). A szabad királyi városi rang visszaszerzését követően különválasztották a két tisztséget. 1849 és 1861 között mindkét városban cs. kir. bíróságok működtek, majd visszaállították a városi törvényszékeket, amelyek 1872-ig, a kir. törvényszékek felállításáig tevékenykedtek. Pesten – ahogyan Buda esetében is – a város jogi képviselőjét és az városi kancellária irányítását 1721-ig a szindikusz látta el, majd ügykörét kettéválasztották, és két külön tisztséget (jegyző és ügyész) hoztak létre e feladatok ellátására. A városi polgárság polgári és büntető ügyeit az 1767-től külön bírósággént felállított Pest Városi Törvényszék folytatta le. Az 1850 és 1872 közötti szervezeti változások a budaival egyeztek meg. Óbudán az alsófokú bíraskodást a bíró és a tanács látta el; az ügyek többnyire polgári keresetek, becsületsértési és kisebb bűnügyek voltak. Az ennél jelentősebb ügyek a földesúri bírói fórum, az úriszék elé tartoztak.

Az 1873 és 1950 közötti önkormányzati szervek iratai

Budapest főváros (1892-től székesfőváros elnevezéssel) Pest és Buda szabad királyi városok, valamint Óbuda mezőváros egyesítése (1872–73) révén jött létre. 1930-ig 10 kerület alkotta, ekkor az új fővárosi törvény a kerületek számát 14-re emelte. 1950-ben – 7 város és 16 környező község hozzácsatolásával – a kerületek száma 22-re gyarapodott.

A főváros képviselői szerve a Törvényhatósági Bizottság volt. Élén az – 1934 után már a kormány által kinevezett – főpolgármester állt elnökként. A főváros

végrehajtó szerve 1930-ig a polgármester elnökölte Hivatalnoktanács volt. Ettől fogva, majd 1934-től még inkább a polgármester egyszemélyi felelőssége érvényesült. A központi igazgatás iratanyaga hatósági szervek, illetve szakhivatalok szerint tagolódott. A kutatás az eredeti irattári segédletekkel lehetséges. A Törvényhatósági Bizottság közgyűléseiről határozati jegyzőkönyvek készültek.

A Közigazgatási Bizottságot 1876-ban az állami és a törvényhatósági közigazgatás összehangolására hozták létre. Elnöke a főpolgármester volt, tagjai a legfőbb önkormányzati és helyi állami tisztviselők, valamint tíz törvényhatósági bizottsági tag. A közigazgatási ágak összehangolásának keretét a havonta tartott teljes ülések jelentették. A bizottság elé terjesztett jelentések 1924-től maradtak fenn folyamatos jelleggel.

A Főpolgármesteri Hivatal iratanyaga bizalmas, általános és tisztújítási–pályázati iratokra tagolódik. A bizalmas iratokban főként kitüntetésekkel és személyekkel kapcsolatos politikai vonatkozású információkat találunk, míg az általános iratok legtetemesebb hányadát az egyes fővárosi lakosokra, valamint egyesületekre, társadalmi szervezetekre vonatkozó információk teszik ki.

A városi adminisztrációra vonatkozó legfontosabb, legrészletesebb adatokat tartalmazó tanácsi, majd polgármesteri iratok évek, azon belül ügyosztályok szerinti rendben tartalmazzák az ügyiratokat. Kutatásuk a fennmaradt mutatókönyvek segítségével történik. Az ügyosztályok 1926 után keletkezett iratai – a jogügyi, a köz- és magánépítészeti, valamint a társadalompolitikai

ügyek kivételével – 1945-ben jórészt megsemmisültek.

A kerületi előjáróságok kezdetben kis létszámú, szűk hatáskörű testületi szervek voltak, melyeket az 1893. évi XXXIII. tc. szervezett modern hivatallá, kerületi önkormányzatokká azonban nem fejlődtek. Az addig is hatáskörükbe tartozó elsőfokú iparhatósági jogkör mellett ekkor bízták rájuk az alsófokú közegészségügyi igazgatást, a kihágási bíraskodást, az építésrendőri teendőket, az útburkolatok és csatornák fenntartását, szegénygondozást, a tankötelesek nyilvántartását, a vásárrendészetet és a hatósági bizonyítványok kiállítását. Az I. kerületi előjáróság 1945 előtti iratai teljesen elpusztultak, a többi előjáróságnak a 19. században kelt dokumentumai többnyire töredékesen maradtak fenn.

A főváros gazdálkodásáról az évente kinyomtatott költségvetésekből és zárszámadásokból alkothatunk átfogó képet. A költségvetés belügyminiszteri jóváhagyásra szorult. A főváros vagyonának nyilvántartása, a teljes pénz és vagyonkezelés ellenőrzése, a zárszámadás elkészítése a Számvevőség feladata volt.

Levéltárunk őrzi az 1950-ben Budapesthez csatolt városok és községek iratanyagát. Az ezekben való eredményes kutatáshoz azonban nem nélkülözhetőek a Magyar Nemzeti Levéltár Pest Vármegyei Levéltárában található megyei törvényhatósági (alispáni, főszolgabírói) és állami szervek iratai sem, mivel az érintett települések korábban e vármegye kötelékébe tartoztak. Ez, a szinte teljesen összefüggő települési öv 1949-ben 16 községet és 7 várost foglalt magába.

**Személyi jellegű nyilvántartások:
anyakönyvek, katonai nyilvántartások,
népszámlálási iratok**

A kötelező állami anyakönyvezést 1895. október 1-jén vezették be. Az anyakönyveket a kerületi szervek vezetik, melyek a levéltárnak biztonsági okokból rendszerezített másodpéldányokat továbbítottak 1980. december 31-ig. Ettől az időponttól az anyag gyarapodása lezárult. Az időközben bekövetkezett változásokat az anyakönyvi hivatalok továbbítják a levéltárnak, amely azokat utólagos bejegyzésként bevezeti. Az 1895 előtti, a régi főváros területére vonatkozó egyházi anyakönyvek a BFL kutatótermében is kutathatók. Egyéb jellemző ügy(irat)típusok a 20. századból: házassági kihirdetés alóli felmentések; kötelező vallásegyezségek; névváltoztatási kérelmek; honosítási és visszahonosítási ügyek; községi illetőségre vonatkozó iratok.

A 20–21 éves korosztály rendes évi sorozásairól készült lajstromok sok száz kötetet töltenek meg, a sorozat legnagyobb része az 1876 és 1914 közötti időszakból, valamint az I. és a II. világháború éveiből maradt fenn.

Az 1857-es budai népszámlálás, az 1941. évi országos népszámlálás budapesti, valamint az 1945. évi Budapestre korlátozódó népösszeírás lakásívei az épületstatisztikai adatok esetében az országosan használt lakásívnél részletesebb adatokat tartalmaznak. A lakásívek a lakók felsorolása mellett személyes adataikat is tartalmazzák; kutatása kerület, utca, házszám alapján történik.

A tanácsok iratai 1950–1990

Az 1949. évi XX. törvénnyel bevezetett úgynevezett sztálini alkotmány, valamint az I. tanács törvény (1950. évi I. tv.) értelmében a korábbi önkormányzati szervek helyét fővárosi és budapesti kerületi szinten is szovjet mintára létrehozott tanácsok vették át. Az I. tanács törvény alapján ezek a szervek működési területükön képviselték az államhatalmat, valamint ellátták a gazdasági, társadalmi és kulturális vezetéssel járó feladatokat. A Budapesti Városi Tanács (1954-től Budapest Főváros Tanácsa) 1950. június 15-én, a budapesti városi kerületi tanácsok pedig ugyanazon év augusztus 15-én kezdték meg működésüket.

A tanácsok legfőbb döntéshozó szerve jogilag a tanács-testület volt. Feladatkörébe tartozott többek között a törvények, felsőbb rendeletek végrehajtása; alárendelt államhatalmi szervek irányítása, ellenőrzése; költségvetés megtárgyalása, elfogadása és ellenőrzése; helyi jellegű gazdasági vállalatok tevékenységének irányítása és ellenőrzése; a végrehajtó bizottság tagjainak megválasztása vagy visszahívása; állandó és ideiglenes bizottságok megalakítása.

A tanács tényleges irányítását a végrehajtó bizottság (VB) látta el, amely a tanácsnál kisebb létszámmal működő, önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező testületi szerv volt. A VB tagjait a tanács választotta. Legfőbb feladatai közé tartozott a tanács üléseinek előkészítése és összehívása; a tanácsrendeletek, határozatok végrehajtásának ellenőrzése; a szakigazgatási szervek (tanácsai osztályok) tevékenységének koordinálása.

A fővárosi, valamint a budapesti kerületi tanács- és VB-ülésekről 1950-től 1990-ig jegyzőkönyvek készültek, amelyek a levéltár kutatótermében hamarosan teljes terjedelmükben digitálisan is elérhetők lesznek. A jegyzőkönyvekben való tájékozódást a kutatóteremben elérhető napirendi jegyzékek segítik. Ezen kívül a Fővárosi Tanács- és VB-ülések jegyzőkönyvei a Hungaricana Közgyűjteményi Portálon – adatvédelmi korlátozásokkal – online is megtekinthetők.

A fővárosi és kerületi szintű szakfeladatok (iparügyek, építési hatósági feladatok, hadigondozotti és gyámügyek stb.) ellátására a VB apparátusában osztályokat, később főosztályokat (úgynevezett szakigazgatási szerveket) szerveztek. A fennmaradt iratok egykorú segédkönyvek (nyilvántartókönyvek, iktató- és mutatókönyvek) segítségével kutathatók. A kutatás, ügyfeles adatszolgáltatások megkönnyítése érdekében a fővárosi kerületi tanácsok szakigazgatási irataihoz egyre nagyobb számban állnak rendelkezésre digitalizált mutatókönyvek és ügyiratjegyzékek.

A fővárosi önkormányzatok iratai

A tanácsrendszer megszüntetése és a lakosság érdekeit képviselő helyi önkormányzatok felállítása az 1990. évi LXV. törvény alapján valósulhatott meg. Jelenleg a 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) szabályozza a magyarországi önkormányzatok működését. A Mötv. szerint Budapest főváros önkormányzati rendszere a fővárosi és a kerületi szintű önkormányzatokból áll (kétszintű önkormányzat). A fővárosi kerületekben települési önkormányzat működik képviselő-testülettel. A fővárosi önkormányzat képviselő-testületét közgyűlésnek hívják, amelyen a főpolgármester elnököl.

A levéltárba folyamatosan kerülnek be a ma működő önkormányzatok testületi és hivatali iratai. Jelenleg főként a Fővárosi Közgyűlés, valamint a kerületi önkormányzatok képviselőtestületi üléseinek jegyzőkönyveit és hangfelvételeit, valamint a közmeghallgatások hangfelvételeit tartalmazza az irategyüttes, de egyre növekvő számban találhatók itt szakigazgatási – elsősorban építés-hatósági – iratok is.

**A Fővárosi MDP és MSZMP, valamint
a Hazafias Népfront és a Népi Ellenőrzési
Bizottság iratai**

Az 1948 és 1989 közötti korszak állampártjainak (Magyar Kommunista Párt 1945–1948, Magyar Dolgozók Pártja 1948–1956, Magyar Szocialista Munkáspárt 1956–1989) fővárosi, kerületi és fontosabb vállalati, intézményi szerveinek iratai is a levéltár őrizetében találhatók. Mivel a helyi vezető testületek jelentős önállósággal bírtak, és a politikai döntések is az állampártnál születtek, a tanácsiratok kutatásának is fontos háttérforrását alkotják. Az 1948. június 12-én megalakult MDP közvetlen utódja az MKP-nak. A párt alapját adta az egypártrendszeren alapuló új állami berendezkedésnek. Az MDP-t az 1956-os forradalom után pár nappal 1956. október 28-án számolták fel, majd ez év november 1-jén megalakították utódját az MSZMP-t, mely 1989. október 6-ig működött. A legfontosabb fővárosi döntéshozó testületek a pártértekezletek, pártbizottsági és végrehajtó bizottsági ülések voltak. A vezető testületi ülések jegyzőkönyvei, előterjesztései széles körű képet adnak a közigazgatási, gazdasági, társadalmi, kulturális irányítás tevékenységéről. Ezek mellett különböző osztályok és munkabizottságok segítették a testületek munkáját. 2017-ben Budapest Főváros Levéltárába kerültek az állampárt időszakának ifjúsági politikai tömegszervezeteinek iratai is (Magyar Forradalmi Ifjú munkás Szövetség, Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség, Magyar Úttörők Szövetsége, Magyar Ifjúság Népi Szövetsége, Dolgozó Ifjúság Szövetsége).

A pártiratok fondjai általában három részre, úgynevezett állagra oszlanak. Az „a” állag vezető testületi iratokat tartalmaz (pártértekezlet, pártbizottság, végrehajtó bizottság, egyéb értekezletek üléseinek jegyzőkönyvei), ahol az adott kerületre, nagyüzemre vagy akár Budapestre nézve legfontosabb döntések születtek. A „b” állag az apparátusi iratokat, vagyis a vezető testületek alá tartozó osztályok működése során keletkezett különböző jelentések, előterjesztések anyagait tartalmazza. A „c” állag alá tartoznak az alapszervezeti iratok, vagyis az adott kerületi vagy nagyüzemi pártbizottság alá tartozó, alárendelt pártszervezet anyagai találhatóak itt.

Az 1956 utáni korszakból a Hazafias Népfront Budapesti Bizottságának iratai számottevőek.

Folyószám 1	A bejegyzés ideje (év, hó, nap) 2	A születés ideje (év, hó, nap) 3	A gyermek utóneve, neme, vallása 4	A sz ü l ö k			A születés helye, ha a születés rem az anya lakásán történt 8
				családi és utóneve állása (foglalkozása), lakhelye 5	vallása 6	életkora 7	
613	1905 ápr. 16.	1905 ápr. 11.	Attila fiú gör. kel.	Főző Áron nappanfőző mül: Pétervárad, Temes m. Pöze Borbála mül: Szabadkai, Pest his Salt Thikim m. Budapest IV. Gát, p. 3 m.	gör. kel. ref.	34 29	—

A Népi Ellenőrzési Bizottság (1958–1989) felépítése a főváros közigazgatási szervezetéhez igazodott, s feladata „a nép vagyonának védelme a visszaélések ellen, a közérdekű bejelentések kivizsgálása, az ellenséges és korrupt elemek leleplezése és eltávolítása, a feltárt hibák megszüntetése” volt, mindazonáltal a fennmaradt iratok értékes adalékokat szolgáltatnak a főváros kerületeinek múltjához.

Választási iratok 1989–2004

Az irategyüttes országgyűlési és helyhatósági választások, népszavazások eredményeiről felvett jegyzőkönyveket, valamint a társadalombiztosítási képviselők 1993. évi és az európai parlamenti képviselők 2004. évi választásának szavazóköri jegyzőkönyveit tartalmazza.

A jogszolgáltatási szervek iratai

Bíróságok

A fővárosban 1872 óta a közigazgatástól elkülönült bírói szervként működő Budapesti Királyi Törvényszék járt el büntető és polgári ügyekben. 1895-ben kivált annak büntető osztálya, s megalakult a Budapesti Királyi Büntető-törvényszék. Alsóbb szinten a Budapesti Királyi Büntető Járásbíróság alakult a polgári ügyekben eljáró kerületi járásbíróságok mellett. A jogszolgáltatási iratanyag kutatásának alapja általában a perben, eljárásban szereplő személyek neve. A perek lezárása után a teljes peranyag (amely selejtezés folytán sokszor csak az ítéletpéldányokra korlátozódik) általában az elsőfokú eljárást lefolytató bíróságok iratanyagában található.

A jogszolgáltatási szervek iratai között található a Budapesti Királyi Ítéltábla irategyüttese, amelynek területi illetékessége nemcsak magára a fővárosra, hanem az ország központi részére is kiterjedt. Az Ítéltábla által 1916 és 1950 között másod- vagy harmadfokon tárgyalt büntető és polgári perekben hozott határozatok csaknem teljesen fennmaradtak, és gazdag az alsóbb fokú bíróságok igazgatását reprezentáló elnöki anyag is. A Budapesti Királyi Törvényszék iratanyagában található a legteljesebb hazai polgári kori peres iratsorozat, amelyben az I. világháború előtti időszakból csak a vagyoni jogi és a házassági bontóperek iratai maradtak fenn.

A büntetőbíráskodás esetében többnyire a két világháború közötti időszakból őrzünk iratokat. A dualizmus időszakából csak egy kisebb (Büntetőtörvényszék) és egy nagyobb (Büntető Járásbíróság) töredék maradt fenn. A járásbíróságok Budapest egyesítése (1873) után a csekélyebb súlyú polgári és büntetőügyek vitelére jogosított alsófokú bíróságokat a kerületekre utaló névvel jelölték meg. 1914-ig csekély mennyiségű peres iratanyagaik kizárólag úgynevezett sommás pereket, ezt követően a polgári eljárás alá tartozó kisebb értékű gazdasági, illetve más (pl. sajtó-) ügyeket tartalmaznak. Fontosak viszont a járásbírósági kihirdetett végrendeleti sorozatok.

A népbíróságokat 1945-ben állították fel a „háborús és népellenes” cselekmények megtorlására. A hatáskör kiterjedt az igazoló eljárások során alkalmazható fegyelmi jellegű büntetések foganatosítására is. Kiemelt jelentőségűek a korábbi rendszer politikai vezetői elleni perek iratai: 1945–1946-ban itt hoztak ítéletet többek között Bárdossy László, Sztójay Döme, Imrédy Béla korábbi miniszterelnökök, valamint Szálasi Ferenc ellen. A Budapesti Népbíróság 1949-ben megszűnt, a folyamatban lévő politikai jellegű perek pedig átkerültek a Büntető-törvényszékre. Az 1956 utáni megtorlási gépezet részeként a Fővárosi Bíróságon ismét működtek a népbírósági tanácsok.

A magyar bírósági szervezet 1950 után radikális változásokon ment át. Elsőfokú általános hatáskörű bíróságnak a járásbíróságokat tették meg polgári és büntetőügyekben egyaránt. A járásbíróságokból alakultak meg a különböző kerületi bíróságok, köztük az ország legnagyobb bírósága, a Pesti Központi Kerületi Bíróság. A Fővárosi Bíróság nagyobb jelentőségű ügyekben járt el elsőfokú fórumként. Itt találhatóak az 1956-os forradalom részvevői elleni perek iratai is. Az előbbiekben említett bíróságok szocialista kori polgári és büntetőperes – az 1950-es és az 1960-as években jellemzően foghíjas – iratanyaga az utóbbi évtizedek levéltári átvételei nyomán jelentősen gyarapodott: polgári peres és büntető iratai nagyjából az 1990-es évek közepéig, illetve a 2000-es évek elejéig kerültek a levéltár őrizetébe. A Budapesti Ítéltábla 1950-ben felszámolt jogutóda csak a rendszerváltást követően alakult újra másod- és harmadfokú fórumként, a korábban kiterjedt bírósági igazgatási funkciók nélkül.

Ügyészségek

A Budapesti Királyi Főügyészség területi illetékessége, az Ítéltáblához hasonlóan, országrésznyi területre terjedt ki. 1871-ben a Pesti, majd a Budapesti Királyi Törvényszéknél folyó perekben a vád képviselőtére létesült a Budapesti Királyi Ügyészség. A járásbíróságok mellett ügyészségi megbízottak működtek. Jellemzően töredékes a Tanácsköztársaság bukása után, valamint a két világháború között indított büntetőeljárások iratanyaga. Az 1945 után átalakuló ügyészségi szervezet tekintetében a Népbíróság előtt a vádat képviselő Budapesti Népügyészség, továbbá a Fővárosi Főügyészség és a Katonai Ügyészség szocialista kori iratanyaga emelhető ki. A fővárosi kerületi ügyészségek iratai rendszeresebben csak az 1980-as évektől kerültek a levéltárba.

Büntetésvégrehajtási intézetek

Levéltárunk hazai viszonylatban mind mennyiségére, mind minőségére nézve egyedülálló büntetésvégrehajtási iratanyagot őriz. A legjelentősebb intézmény 1896-tól a Budapesti Királyi Országos Gyűjtőfogház (közismert nevén a „Gyűjtő”). Mellette kiemelendő a Budapesti Királyi Büntetőtörvényszéki Fogház (közismert nevén a „Markó” 1895-től) és jogelődje, a Pesti Királyi Törvényszéki Fogház 1873 és 1894 között, valamint utóda, a Budapesti Fegyház és Börtön 1950-től. Az 1870-es évektől egészen az 1980-as évekig befogadott letartóztatottakról és különböző kategóriákba sorolt elítéltekről vezetett törzskönyvek és fogvatartotti dossziék (pl. 1956-os cselekmények miatt kivégzettek iratai) kiemelkedő történeti értékűek.

Államrendőrség

A fővárosi önkormányzat rendőri közegei 1873-ban kerültek a belügyminiszter közvetlen irányítása alá. Az iratanyag 1945-ben csaknem teljesen megsemmisült. A levéltárunk őrizetében lévő dokumentumok kisebb részét az 1880-as évektől 1910-ig fennmaradt Főkapitányi elnöki reservált iratok alkotják. A szocialista kori és rendszerváltás utáni BRFK működésére és szervezetére vonatkozóan az utóbbi évtizedekben jelentős mennyiségű, válogatott iratot vettünk át.

Törzskönyvi folyó szám:

2434

Fogy

A fegyenc

neve:

Álneve:

Főkapitányi

1919. feb. 28-án

Személy-leírás:

Magassága:	160	centiméter	Haja:	g. barna	Orra:	eg. orr	Álla:	hossz
Testalkata:	zsíros		Homloka:	széles	Bajusza:	széles	Szakállja:	
Árca:	barát		Szemöldöke:	nyílt	Szája:	nyílt	Különös ismerte	
Árcazine:	egyedül		Szeme:	barna szőke	Fogai:	gy. sz		

Személyes viszonyai:

Szülohelye:	160	országban:	g. sz	megyében:	sz. sz	vilos közég
Utolsó lakhelye és illetősége:		országban:	g. sz	megyében:	sz. sz	vilos közég
Születése:	törvényes házasságból házasságon kívül	született	1892	marina sz. g. sz		
Életkora:	mostani büntetésének elkövetésekor éves volt; a beszállításakor éves; éves koráig részesült, nem részesült)					
Nyelvismeretei:	anyanyelve	ny. sz	beszél még			
Tanulmánya:	írni	sz. sz	olvasni	sz. sz	számolni	magasabb oktatás
Hítvallása:	hit	hítvallást: vallási ismerete	házasság elvégző			
Családi állapota (nőlen, hajadon, nős, férjezett, özvegy, gyermekek száma, szülei élnek, nem élnek):	sz. sz	gyermek	sz. sz	szülei élnek, nem élnek; csak atyja, e		
Hivatása (mestersége, foglalkozása,) foglalkozás nélküli:		sz. sz	sz. sz	sz. sz		
Vagyoni állapota (bir-e vagyonnal és hol? s van-e örökösödésre kiltatása)?		sz. sz	sz. sz	sz. sz		
Egészségi állapota (jó, közepserű, rossz):	sz. sz	sz. sz	sz. sz	sz. sz	sz. sz	sz. sz

Előélete:

Volt-e előbb kiltágás miatt rendőrileg fenytve (hányzor, mikor, hol, mily kiltágás miatt, miként fenytetett)?	
Volt-e előbb vétés miatt c'ítélve (hányzor, mikor, hol, mely bíróság által, mily vétés miatt, miként)?	
Volt-e előbb büntett miatt c'ítélve (mily büntett miatt, hányzor, mely e. f. bíróság által, melyik börtönben vagy fegyházban töltötte ki büntetését)? előbbi büntetési királyi kegyelen, föltétlen szabadság vagy c'elölés által megrovidítottak-e?	

Mostani büntette:

A mostani elitélés alapjául szolgáló büntett:	sz. sz
---	--------

Közjegyzői és ügyvédi iratok

A hiteleshelyek megszűnte után, 1875-től a királyi közjegyzők állították ki a közhiteles okiratokat, és hitelesítették a magánokiratokat, valamint tárgyalták a jelentősebb vagyont hátrahagyó polgárok hagyatéki ügyeit. A közjegyzői törvény a Budapesten működő közjegyzők illetékességét a pesti, a budai és a pestvidéki törvényszékek területére állapította meg.

A budapesti közjegyzők 1875-től 1949-ig terjedő okirati anyaga szinte teljes a más budapesti jogszolgáltatási iratanyagokhoz képest. 1950-ben a közjegyzőséget államosították, a továbbműködő állami közjegyzőket pedig 1956-ban több kerületet átfogó, illetve peremkerületi irodákba összpontosították. Levéltárunkban az állami közjegyzői iratokból 1950-től az 1980-as évek végéig terjedően a hagyatéki iratok találhatók meg (csaknem teljes egészében), emellett kisebb okirati és végrendeleti sorozatokat őrzünk. Az igazgatási feladatokat ellátó Budapesti Királyi Közjegyzői Kamara anyaga szintén jelentős.

Nemrégiben került levéltárunk őrizetébe a Budapesti Ügyvédi Kamara 1875-től nagyjából 1990-ig terjedő iratanyaga. A kamarai adminisztrációt reprezentáló elnöki és igazgatási iratok mellett jelentős történeti értéket képviselnek az ügyvédi és ügyvédjelölti dossziék, valamint az ügyvédi fegyelmi ügyek 1940-es évektől kezdődő és 1970-es évekig terjedő sorozata.

Igazolóbizottsági iratok

1945-ben különleges néphatalmi szervként a Budapesten működő állami intézményekhez, fővárosi szervekhez, különböző szervezetekhez és vállalatokhoz kiküldött igazolóbizottságok a köz- és a fontosabb pozíciókat betöltő magánalkalmazottak II. világháború alatti magatartását vizsgálták, adott esetben szankcionálták. A leadott nyilatkozatok, tárgyalási jegyzőkönyvek és a meghozott határozatok a főváros és a peremkerületek lakosságának jelentős részére nézve szolgáltatnak adatokat.

Építésügyi, városrendezési, tervtári iratok

A levéltár tervtári gyűjteményei a városi hatóságok építésügyi szerepével összefüggésben jöttek létre. A modern értelemben vett építési engedélyezési eljárás Pesten és Budán a 19. század első évtizedeiben alakult ki. Budán a magán- és középületek tervei az Építési Bizottmány (1810–1827, 1832–1834) és a Szépítő és Építő Bizottmány (1850–1873) sorozataiban lelhetők fel. Pesten az 1808-tól kezdve az 1856-ban megszüntetett Szépítő Bizottmány gyakorolta ezt a jogkört. Helyébe 1861-től Pest Város Építő Bizottmánya lépett. Óbudán 1861-ben jött létre az Építési Bizottság, amely a testvérvárosok szerveihez hasonlóan a városegysítésig tevékenykedett.

Pest, Buda és Óbuda közigazgatási egyesítését (1873) a műszaki-városrendezési értelemben egységes város megteremtése előzte meg. Az erre vonatkozó alapvető rendelkezéseket egy 1870-ben született törvény tartalmazza, amely egészen 1948-ig meghatározta a városigazgatás építésügyi és városrendezési ágazatának működését. A törvény által létrehozott Fővárosi Közmunkák Tanácsa (FKT) a városi szervektől függetlenül működött, ülésjegyzőkönyvei teljes egészében fennmaradtak, irat- és tervanyaga azonban töredékes.

Az egyesített főváros saját hatáskörben is (de az FKT-vel egyeztetve) gyakorolt építési felügyeletet. Az engedélyezésre benyújtott terveket az eljárás során a Mérnöki Hivatal láttamozta, majd a beküldött két példány közül az egyiket az építető visszakapta, a másodikat pedig a helyrajzi számok sorrendjében letéve rendezték. A későbbi átalakítások, átépítések dokumentációi szintén helyrajzi számonként lettek letéve. Ezt a gyakorlatot egészen 2006-ig folytatták, így egy-egy iratcsomó az adott épület valamennyi építési periódusára vonatkozólag szolgáltat adatot. Az engedélyezett tervek mellett a tervtári gyűjtemény második legnagyobb egységét a főváros saját beruházásában épült épületeinek tervrajzai alkotják. A Közületi Tervtár állományába a főváros által emelt középületek, szociális bérházak, templomok tervei tartoznak.

A Nagy-Budapest kialakításával a fővároshoz csatolt területekre vonatkozóan a tervtár csak 1950 után keletkezett terveket őriz. Az ezt megelőző időszak építésügyi dokumentumai az adott peremtelepülés városi és községi irataiban lelhetők fel. Az 1950 után keletkezett tervdokumentációk egy példányát az illetékes kerületi tanács VB műszaki osztálya is megőrizhette.

Néhány építész tervhagyatékát is őrzi levéltárunk, közülük kiemelkedik Ybl Miklós hagyatéka, valamint Medgyaszay István letétként őrzött anyaga. Gyűjteményünk további jelentős sorozatait képezik az építési vállalkozóktól és vállalatoktól átvett irat- és tervtárak (például Havel Lipót és Sorg Antal tervei), valamint egyes vállalatok, cégek elkülönített tervtárai (Budapesti Városépítési Tervező Vállalat, Típustervező Intézet, Fővárosi Vízművek).

A tervtári gyűjtemény kiemelt jelentőségű forrás egyes építészeti életművek kutatásához, de egy-egy témacsoport-hoz is megkerülhetetlen. Az ingatlannyilvántartáshoz

kapcsolódó térrajzok a telkek kialakítására vonatkozólag nyújthatnak támpontot. A főváros városrendezési terveinek gyűjteménye, amely megvalósult és meg nem valósult koncepcióterveket egyaránt tartalmaz, a településléptékű tervezési gondolkodás változásait kíséri nyomon. Az 1950 utáni időszak fővárosi építészet-, várostervezés- és műemlékvédelem-története szempontjából a Budapesti Műemléki Felügyelőség terv- és iratanyaga a legnagyobb forrásértékű. Jellegzetes egységet alkotnak továbbá a zöldfelületek, közterek rendezéséhez kapcsolódó tájépítészeti, kertrendezési dokumentációk is.

A tervtári gyűjtemény nem csak papír alapú dokumentumokat őriz, hanem az építészek, a vállalatok által elektronikusan keletkeztetett iratokat is tároljuk, valamint digitális másolatban további irategyűttesek érhetők el a kutatók számára.

Térképek

A térképtár törzsállományát az 1911-ben felszámolt Mérnöki Hivatal által őrzött térképek alkotják. A hagyományos térképek mellett szabályozási terveket, helyszínrajzokat is őriz, elsősorban a fővárosi közigazgatás mindennapi működése során keletkezett, fővárosra vonatkozó anyagokat. A gyűjtemény elsődlegesen 1873 előtti, 1873 és 1950 közötti, valamint 1950 utáni térképekre, ezen belül területi egységek, továbbá időrend szerint tagolódik. A 18. század végétől a városegysítésig terjedő időszak jellemzője a kéziratos szabályozási és telekosztási tervek, valamint a tájékoztató célú várostérképek. Igen jelentősek a városegysítéshez kapcsolódó felmérési, illetve ingatlan-nyilvántartási térképsorozatok, majd ezt követően a városgazdálkodáshoz és -tervezéshez kapcsolódó térképsorozatok.

Terv- és térképtári adatbázisok, tematikus oldalak

A BFL Levéltári Nyilvántartó Rendszerében a terv- és térképtári gyűjtemény minden kutatható sorozatáról rendelkezésre állnak tételszerű leírások. E rekordok az adott irategyűttes jellegétől függően vagy egy-egy tervezési feladatot, építkezést írnak le, vagy pedig egy adott ingatlanhoz kapcsolódó, hosszabb időszak során keletkezett terv- és iratanyagra vonatkoznak. Az 1873 előtt keletkezett tervek egésze és a térképtár jelentős része digitalizálva

az Elektronikus Levéltári Portálon, valamint a Hungaricana Közgyűjteményi Portálon tekinthető meg. A térképtári gyűjtemény a Budapest térképeinek katalógusa című kiadvány feldolgozott adatai alapján is kereshető.

Az Ybl Miklós Virtuális Archívum, a BFL egyik első tematikus oldala Ybl hagyatékának közel hétezer tervlapja mellett tartalmazza az építkezésekre vonatkozó szerződéseket, számlákat is tartalmazó iratanyagot is. Emellett a Lajta Béla Virtuális Archívum, a Kós Károly Virtuális Archívum, a Széttépett esztendők–emlékoldal, valamint a Lakás-Történet Portál más közgyűjteményekben őrzött dokumentumokkal kiegészítve mutatják be az életművek, illetve az adott téma részleteit.

Budapest Időgép

Budapest Főváros Levéltára 2017-ben indította útjára a Budapest Időgép online alkalmazást, ami már indulásakor komoly visszhangot váltott ki nemcsak a szakmai, hanem a szélesebb közönség körében és a sajtóban is. A vállalkozáshoz a kezdetektől csatlakozott a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. 2023-ban Budapest egyesítésének 150. évfordulója alkalmából a teljes alkalmazás megújult, frissült. A kezdetektől fontos cél volt, hogy az Időgépet bárki, alapos történettudományi ismeretek nélkül is használhassa, felkeltse az érdeklődést a lokális történelem és a családtörténet iránt. Emellett a készítőik mindvégig szem előtt tartották az Időgép történettudományi hasznosítását is, mint a történeti kutatás új típusú eszközét. Az Időgép nem egyszerűen történeti adatok lekérdezését teszi lehetővé, hanem a térben és időben történő barangolást kínálja interaktív térképeken keresztül, gyors és egyszerű átlépéssel a különböző időmetszetek között. Tanulmányozhatjuk a város átalakulását, kereshetjük a korabeli helyszíneket, és eljuthatunk az egyes telkek, házak történetére és lakóira vonatkozó levéltári forrásokhoz is. Az Időgép mögött a Hungaricana hatalmas adatbázisa áll, amely több millió oldalnyi digitalizált forrásanyagot tartalmaz, a város lakóira és épületeire nézve pontosan helyhez és időhöz köthető adatok tömegét nyújtva. A georeferált állományok egy térképes keresőfelületről további levéltári iratokkal együtt a Budapest Időgépen érhetők el. Az Időgép gyűjtőfelületként köti össze az azonos földrajzi adat alapján kapcsolódó iratokat, tervrajzokat és fényképeket, amelyek 1837 és 1986 közötti vektorizált térképekre vetíthetők rá.

Céhek, ipartársulatok, ipartestületek

A 18. századtól kezdve fennállott céhek véglegesen 1872-ben szűntek meg. Jellemző iratfajták: céhlevelek és egyéb szabályzatok; céhgyűlési, közgyűlési és választmányi jegyzőkönyvek; mesterkönyvek, szegődtetési és szabadítási könyvek, legény- és tagdíjnyilvántartások; számadási könyvek és iratok. Az ipartestületek 1884-ben Budapesten iparágak szerint, a képesítéshez kötött iparűzők számára kötelezően alakultak meg. Levéltárunk jelenleg 47 szakma ipartestületi iratait őrzi.

Az iparigazgatás iratai

Az iparügyi igazgatás teendőit alapvetően a törvényhatóság szervei látták el. Az elsőfokú iparhatóság a kerületi előjáróság, a másodfokú a tanács, 1930-tól a polgármester volt. Ezek a fórumok voltak illetékesek az iparjogosítvány- és telepengedélyezési ügyekben. A cégbírószágon be nem jegyzett kisipari üzemek, kiskereskedések adatai elsősorban az előjárósági iratokból, az iparlajstromokból rekonstruálhatók.

A cégbírószági iratanyag és az arról készült adatbázis a kisipar körét meghaladó egyéni vagy társas (közkereseti, betéti, részvénytársasági, szövetkezeti) vállalkozások legfontosabb cégadatait, valamint az azokhoz kapcsolódó okmánytárat tartalmazza 1875-től 1949-ig.

Cégek, vállalatok

Jelentős forráscsoportot képeznek az ipari és a kereskedelmi vállalatok, a bankok és takarékpénztárak, valamint a termelő, értékesítő és szolgáltató szövetkezetek iratai. A gazdasági szervek történetében fordulópontot jelentett a második világháborút követő államosítás. A szocialista vállalatok, szövetkezetek története ugyan 1989 után lezárult, de a levéltár – az önkormányzati tulajdonban lévő közfeladatot ellátó szervek mellett – figyelmet fordít a magángazdasági szereplők tevékenységének dokumentálására is, részint a felszámolások nyomán követésével.

A főváros nagyszámú vállalatnak, üzemnek volt a tulajdonosa. Legsokrétűbb a közlekedési vállalatok, mint például a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Részvénytársaság iratanyaga, de a levéltár a cég előd- és utódvállalatainak is gazdag anyagát őrzi.

A Székesfővárosi Vízművek iratai a kommunális vezetékes vízszolgáltatás kezdetéig, 1868-ig nyúlnak vissza.

Budapest gázellátása 1910-ben az Általános Osztrák–Magyar Légszesz Társulat megváltása útján került a főváros kezelésébe. Budapest Székesfőváros Gázműveinek iratanyaga ettől az időponttól maradt meg, az elődvállalat iratai nem kerültek a levéltárba. Az áramszolgáltatást 1893–1914 között két magánvállalat látta el. A főváros 1911-ben határozta el ezek megváltását és saját erőmű építését. Budapest Székesfőváros Elektromos Műveit 1914-ben hozták létre. A szocialista korszakban létrejött és a rendszerváltás után is fennmaradt fővárosi cégek közül a levéltár iratokat vett át a Fővárosi Távfűtő Művektől és a Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalattól is.

A főváros pénz- és hitelintézeteket is létrehozott, például 1928-ban megalapította a Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Rt.-t. A kereskedelmi és élelmezési vállalatok közül említésre méltó anyag a Községi Élelmiszerárúsító Üzemtől, valamint a Községi Lóhúsüzemtől maradt fenn. A gyógyfürdő- és idegenforgalmi vállalatok közül jelentékeny a Szent Margit Gyógyfürdő Rt. anyaga, míg a Gellért Fürdő és Szállónak csak építési tervrajzai és nyilvántartásai maradtak fenn. Nemrégiben a BFL-be kerültek a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. szocialista kori iratai is.

Szociális gondoskodás és egészségügy

A hatósági szociális gondoskodás a 19. században és a 20. század elején lényegében szegénységélyezést jelentett. Az ezzel foglalkozó társadalmi szervezetek iratai csekély számúak, az illetékes tanács–polgármesteri ügyosztályoké viszont tömegesen maradtak meg. Első fokon a kerületi előjáróságok, másodfokon pedig az illetékes IX. és XIV. ügyosztály járt el a különféle segélyezési ügyekben. A kérdőívek a századforduló táján a személyi adatokon kívül már azt is tudakolták, hogy a kérelmezőnek miért nincs jövedelme, hány gyereke van, milyenek a lakásviszonyai. Egy-egy ügyiratból sokszor a segélyezettnek a hatóságokkal fennálló kapcsolata több éven át nyomon követhető.

A fővárosban egyre növekvő számú szociális intézmény jött létre a 19. század utolsó harmadától, amely a szociális gondoskodás különböző vetületeit fedte le. A hatósági szegényügyben markáns szerepet betöltő szegényházak és szeretetotthonok mellett jelentős és értékes forrást nyújt a Magyar Királyi Állami Gyermekmenhely iratanyaga.

Az intézmény törzslapjaiban a fővárosban valamilyen okból gondozásba vett fiatakorúakat és az általános gyermekvédelmet illetően is fontos adatok találhatóak, ezen a téren még a levéltárunkban őrzött gyermek- és nevelőotthoni irategyüttesek érdemelnek említést. Ezen felül a hajléktalanellátásban az 1980-as évek végétől fontos szerepet betöltő Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei és jogelődei, illetve a Menhely Alapítvány iratanyaga emelendő ki.

A fővárosban működött egészségügyi intézmények iratai egészen a közelmúltig töredékesen kerültek a levéltárba, ám a főváros törvényhatósága egészségügyi hatóságként és intézmények fenntartójaként egyaránt nagy mennyiségű iratot hagyott ránk.

A fővárosi lakosok egészségügyi ellátásában résztvevő kórházak mellett szülőotthonok, különböző gondozó- és rendelőintézetek iratai is a BFL-be kerültek. Az intézmények történetére vonatkozó iratok mellett immár a betegellátást reprezentáló egészségügyi dokumentációk is előfordulnak, amelyek közül kiemelendők a Budapest Angyalföldi Állami Elme- és Ideggyógyintézet kórrajzai, a Szent István és a Szent Imre Kórház szülészeti-nőgyógyászati kórlapjai, illetve a Szent László Kórház úgynevezett Heine–Medin-kórlapjai. Eze nkívül a fővárosi orvosok törzslapgyűjteménye egészíti ki a fővárosi egészségügyi ellátásra vonatkozó forrásokat.

Iskolaügy, oktatás

Az irategyüttes túlnyomó részét a főváros által fenntartott községi iskolák anyagai teszik ki, de nagy számban őrizzük állami, felekezeti, társulati és magániskolák iratait is. Az alsó- és a középfokú oktatás minden jelentős iskolatípusa aránylag bőségesen reprezentált, a felsőfokú oktatást ugyanakkor csak néhány tanár- és tanítóképző intézmény képviseli. Az iratanyag zömmel az 1950-es évek első feléig terjed. 2017 óta új gyűjtőterületi koncepció révén veszünk át iratokat, a korábban jellemzően gyűjtött iskolai iratfajtákon (tantestületi jegyzőkönyveken, általános ügyviteli iratokon, iskolai anyakönyveken, számadási iratokon és felvételi naplókon) kívül más típusú, az intézmények speciális tevékenységét reprezentáló iratokat is gyűjtve. A frissen átvett iratok évköre már az 1970-es évekig, esetenként 1990-ig is kiterjed.

Az iskolai iratanyagból igazolható az iskolai végzettség, valamint a tanulói idő is. Jól használható az iratanyag a családtörténeti kutatáshoz.

Az állami oktatásügyi szakigazgatás szervei közül kiemelkedő fontosságú az 1884-től működött Budapesti Királyi Tankerületi Főigazgatóság, amely 1935-ig a középiskolák, azt követően pedig a Tanfelügyelőség közreműködésével az összes többi iskolatípus felügyeletét is ellátta.

Kulturális élet, sajtó

A kulturális életre vonatkozó iratok legtetemesebb hányadát a fővárosi törvényhatóság kulturális politikáját és tevékenységét, valamint a főváros által fenntartott intézmények működését tükröző dokumentumok teszik ki. A törvényhatósági iratanyagban megtalálható néhány jellemző irategyüttes: Képzőművészeti Bizottmány 1874–1902, Népszínházi Bizottmány 1875–1918, Iskolán kívüli Népművelési Bizottság 1921–1950, Idegenforgalmi Hivatal 1914–1949.

A főváros önkormányzati iratanyagán túl számos kulturális intézmény rendelkezik fonddal levéltárunkban. A főváros által működtetett, akár több mint százéves múltra visszatekintő intézmények (Fővárosi Állat- és Növénykert, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Budapesti Történeti Múzeum) mellett a Budapest kulturális életében alapvető szerepet betöltő színházak (Fővárosi Varieté, Vígsház), művelődési és úttörőházak (Budapesti Művelődési Központ, Pataky István Művelődési Ház, Polák Károly Úttörőház), de a főváros jelentős közösségi tereiként és koncerthelyszíneiként funkcionáló intézmények (Petőfi Csarnok, Almássy téri Szabadidőközpont) iratanyaga is megtalálható és kutatható.

A levéltár kiemelkedő forrása a fővárosi sajtó múltjának is. A II. világháború előtti időszakban a polgármester felelt azért, hogy az induló lapok a törvényes feltételeknek megfeleljenek. A sajtótörténeti források másik nagy csoportját a bírósági és ügyészégi sajtóperes és sajtófelügyeleti iratok jelentik.

Egyesületek, civil szervezetek

Pesten és Budán már a 18. század elejétől kezdve alakultak különböző egyházi, hitbuzgalmi, temetkezési egyesületek, majd a 19. század első felében sorra jöttek létre az irodalmi, politikai, önsegélyező egyesületek. A buda-

pesti egyesületek alapszabályainak gyűjteménye az 1945. évi ostrom idején elpusztult, így külön gyűjteményként csak az 1945–1950 között működött egyletek nyilvántartása és alapszabályai maradtak fenn. Alapszabály- és felülvizsgálati ügyekkel azonban a közigazgatási hatósági iratanyagban is találkozunk. Az 1950 előtt önálló peremvárosokban és községekben működött egyesületek alapszabály-gyűjteményei a II. világháború előttről is fennmaradtak. 1947 és 1949 között felszámolták az egyházi, polgári, szakmai, kulturális és gazdasági jellegű egyesületek döntő hányadát.

Az egyesületek saját archívumai 2017-ig csak igen kis számban kerültek levéltárunk őrizetébe. Az új gyűjtési koncepció és a CivilArchiv projekt eredményeként (amely a fővárosi lakosság megszólításával kívánta növelni a levéltár társadalmi jelenlétét) már számos, jobbra a rendszerváltás idején, illetve azt követően létrejött egyesület és alapítvány iratanyaga került a BFL őrizetébe (Pasaréti Polgárok Köre, Alba Kör, Civilek a Palotanegyedért Egyesület stb.). Ezek közül több iratanyag gyarapítása már elektronikus formában történt meg.

Családok, személyek, tudóshagyatékok

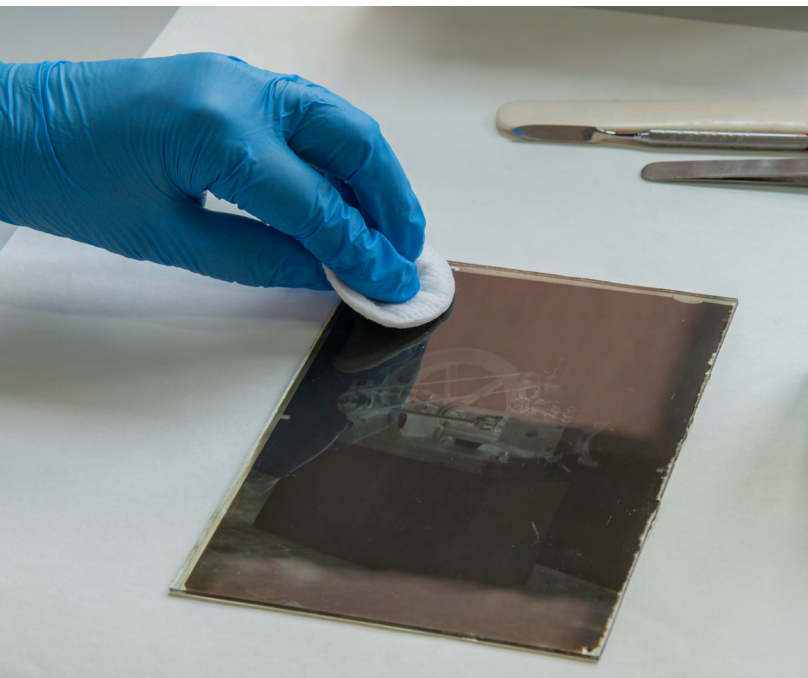
A zömmel 19. és 20. századi iratokat tartalmazó családi és személyi fondok nagyobb része ajándék, kisebb része letét és vásárlás útján került a levéltár őrizetébe. A családi iratok olykor több generáció életmód- és szemléletváltozásait, a családi szerkezet, a kapcsolatrendszer és a vagyoni helyzet átalakulását tárják elénk. A személyi fondok egy-egy magánszemély élete során összegyűlt személyi okmányokat, származási, képzési, munkaügyi, vagyoni iratokat, illetve személyes jellegű irattípusokat ölelik fel: napló, magánlevelezés, visszaemlékezés, feljegyzések, családi fényképek. Ezek az iratok szolgálnak a Széttépett esztendők – Holokauszt emlékoldal forrásaként. Arra törekszünk, hogy ne csak a fővárosi társadalom felsőbb körei, hanem annak minden rétege képviselve legyen a gyűjteményben.

2020-ban Heller Ágnes hagyatékának átvétele után indult a „Budapesti Iskola Archivum”-projekt, amelynek keretein belül olyan hagyatékokat, irategyütteseket veszünk át, amelyek vagy a Budapesti Iskolához tartozó filozófus-társadalomtudós kör tagjaihoz kapcsolódnak, vagy általában bepillantást engednek a 20. század második felében alkotó értelmiségiek világába.

Fotótár

Fotótári gyűjteményünk alapvető célja Budapest arculatváltozásának több korszakon átívelő követése és dokumentálása, valamint a fővárost megörökítő fotógyűjtemények, illetve a fővárosi vonatkozású fotográfusokhoz és magánszemélyekhez köthető hagyatékok gyűjtése. Fotógyűjteményeink nagy része a levéltár kutatószolgálatán keresztül tekinthető meg, de folyamatosan növekszik a száma az online felületeken elérhető tartalmainknak is (Hungaricana Közgyűjteményi Portál, Fortepan, Elektronikus Levéltári Portál).

A városképet megörökítő gyűjteményeink már a városegysítést követő évtizedektől kezdődően tárják elének a fővárost. Klösz György fotográfus 1873 és 1913 között készült felvételei a régi Budapest jelentős köz- és magánépületeit, utcáit, tereit, parkjait, valamint a Magyar Királyság területén lévő kastélyokat tárják elének. Chochol Károly fotóművész hagyatéka az 1950-es évektől kezdve egészen napjainkig dokumentálja a főváros arculatát az angyalföldi utcáktól kezdve a városképet meghatározó dunai rakpartokig. Az 1880 és az 1960 közötti digitális képeslapgyűjteményünk Nagy-Budapest kevésbé ismert helyszíneire is elkalauzolja az érdeklődőt; a gyűjtemény már az Elektronikus Levéltári Portálon is elérhető. A 34.000 fekete-fehér felvételtől és filmnegatívtól, valamint 1600 digitális felvételtől álló városfotó sorozat 1990-től 2002-ig követi nyomon a főváros kerületeinek változását, s archiválja a lebontásra ítélt épülete-

ket. Jelentős értéket képviselnek a Fővárosi Tanács VB Városrendezési Főosztályától és a Főkerttől átvett fotók is, amelyeken az államszocializmus alatti Budapest zöldterületei és utcafrontjai tárulnak elének. Az 1940-es évek első felében, valamint az 1950-60-as években a Csepel Művekről készült képek több aspektusból közelítik meg részben a Weiss Manfréd Művek, részben pedig a Csepel Vas- és Fémművek dolgozóinak életét és munkakörülményeit, valamint bemutatják a gyár termékeit is. A Budapesti Városvédő Egyesülettől származó fotógyűjtemény 1983-tól 2010-ig több ezer felvételen örökíti meg a főváros örökségvédelmi szempontból jelentős látnivalóit. A BRFK Hivatala Bűnügyi Technikai Osztálytól segédletek nélkül átvett több mint 100.000 darab fotónegatív az 1955 és 2009 között keletkezett bűnügyi helyszínelés során rögzített eseményeket mutatja be, amelyek közül egy válogatás elérhető a Fortepan felületén. Ezen felül levéltárunk őrzi a Fortepan digitális gyűjteményébe került fotóegyüttesek eredeti jeinek jelentős részét is.

ÁLLOMÁNYVÉDELEM

Budapest Főváros Levéltárában külön Állományvédelmi Főosztály gondoskodik a levéltárban őrzött iratok hosszú távú megőrzéséről. Ez részben megelőző intézkedések megtételét és a raktározási körülmények folyamatos monitorozását jelenti, ezáltal törekedve az ideális tárolási feltételek megteremtésére. Az iratok állagának megóvását biztosító másik feladatunk a könyvkötészeti, konzerválási és restaurálási beavatkozások elvégzése. Ehhez az ország egyik legnagyobb, jól felszerelt közgyűjteményi papírrestaurátor-műhelye áll a rendelkezésünkre.

A főosztály további feladata a levéltári iratok tömeges digitalizálása. Ezáltal egyszerű és gyors hozzáférést biztosíthatunk a jelen és a jövő kutatói részére a leginkább kutatott és a jogszabályok szerint kutatható irategyüttesekhez. A digitalizálás másik fontos szerepe – amely a mikrofilmzésről vette át a stafétát az elmúlt években – a legfontosabb irataink biztonsági másolatainak elkészítésében rejlik. A BFL digitalizáló- és fotóműhelyeiben a szélesformátumú térképszkennerrel a felsőkamerás A1-es és A2-es szkennerekkel át a fotószkennerekig és a tárgyfotózásra is alkalmas munkaállomásig rendelkezésünkre áll a legmodernebb technológia az iratok digitális reprodukálásához.

Szakembereink tudományos munkája kiterjed az íráshordozók és íróanyagok készítés technológiájának vizsgálatára, a rájuk leselkedő veszélyek feltérképezésére és megelőzésére hazai és nemzetközi együttműködések keretében.

INFORMATIKA

Budapest Főváros Levéltárában az E-levéltári és Informatikai Osztály üzemelteti a levéltár által kezelt honlapokat, informatikai szerverparkját, hálózatát és eszközeit, emellett közreműködik az e-levéltári rendszer használatának támogatásában. Ez az osztály foglalkozik az elektronikusan keletkezett iratok átvételével, szabványos levéltári információs csomaggá alakításával, ezek és a digitalizált állományok hosszú távú megőrzésének biztosításával. Eddig már több mint 60 TB a levéltárban őrzött elektronikus állomány terjedelme, míg a levéltári iratanyag feltárását több mint 2 millió, a Levéltári Nyilvántartó Rendszerbe betöltött leíró rekord segíti, amelyek gondozása, karbantartása, valamint a kutatók elektronikus beiratkozásának és kérésleadásainak támogatása szintén az E-levéltári és Informatikai Osztály feladata.

KUTATÓSZOLGÁLAT

Regisztrációt követően minden természetes személy kutathat levéltárunkban. Beiratkozást követően kutatási kérést leadni online az elevektar.hu oldalán keresztül vagy személyesen a kutatószolgálaton lehet. Az iratok előkészítésének ideje változó: dobozokat, köteteket, mutatókönyveket és mikrofilmeket a következő munkanapon, a szálas iratokat legtöbb esetben a leadást követő harmadik munkanapon lehet megtekinteni a kutatótermünkben. Az iratok, illetve az adatbázisok a kutatótermi számítógépeken digitálisan kutathatók, ideértve a kép- és hangfelvételeket is. A regisztráció és a kutatás ingyenes. A kutatóknak lehetőségük nyílik térítés ellenében a levéltár reprográfiai szolgáltatásit (papíralapú másolat készítése, digitalizálás) igénybe venni, illetve fotójegyet vásárolni, amellyel lefényképezhetik a kikért iratokat. A levéltár biztosítja a kutatók számára az egyes irategyüttesek referenseivel történő konzultációt is.

Kapcsolat: kutato@bparchiv.hu

ÜGYFÉLSZOLGÁLAT

Az ügyfelek személyesen, e-mailen, telefonon és levélben kereshetik fel ügyfélszolgálatunkat. A hozzánk forduló ügyfeleket tájékoztatjuk, a kért adat felkutatásához szükséges információk köréről és a jogosultság igazolásához szükséges okiratokról.

Megkeresés esetén az általános tájékoztatáson túlmenően személyes adatot nem szolgáltatunk, illetve személyes vagy védett adatot tartalmazó dokumentumot nem küldünk, mivel az ilyen dokumentum csak a jogosultság igazolása után adható ki. A levéltár ügyfélszolgálatán leggyakrabban előforduló ügytípusok: az építési engedélyezési dokumentáció, a tanulmány, illetve a munkaviszony igazolásához szükséges adatok, hagyatéki ügyek, földhivatali iratok (telekkönyvi betétek, tulajdoni lapok, bejegyzés alapjául szolgáló iratok), házasságfelbontással kapcsolatos iratok. A BFL honlapján, az ügyfeleknek szóló menüpont alatt található a különböző ügytípusok elintézéséhez szükséges letölthető formanyomtatványok.

Kapcsolat: bfl@bparchiv.hu

SZAKKÖNYVTÁR

Levéltárunk több mint 74.000 kötetes szakkönyvtárával a kutatóterem nyitvatartási ideje alatt áll a kutatók rendelkezésére. A könyvtár zárt forgalmú, a levéltár munkatársain kívül csak a regisztrált kutatók vehetik igénybe szolgáltatásait. Az állományból kölcsönzésre nincs lehetőség.

A dokumentumok a kézikönyvtár kivételével zárt raktárakban találhatóak. Az állomány 100%-ban feldolgozott, online katalógusunk a levéltár honlapján elérhető. A katalógus használatában és szakirodalmi tájékoztatásban a könyvtáros nyújt segítséget.

A könyvtár fő gyűjtőköre Budapest főváros és elődtelepüléseinek története, valamint a hazai és nemzetközi várostörténeti szakirodalom. Dokumentumtípustól függetlenül a teljesség igényével igyekszünk gyűjteni a főváros életével, történetével, intézményeivel foglalkozó kiadványokat. A gyűjtőkörbe tartozik még a magyar és egyetemes történelem, helytörténet, statisztika, jogtörténet, történettudomány segédtudományai (pl. diplomatika, heraldika, genealógia), építészet- és művészettörténet, várostörténet és közigazgatás.

Kapcsolat: konyvtar@bparchiv.hu

LEVÉLTÁR-PEDAGÓGIA

Levéltárunk 2012-óta tart levéltár-pedagógiai foglalkozásokat, valamint vetélkedőket diákoknak az általános iskola második osztályától egészen a tizenkettedik osztályig. Célunk, hogy megismertessük a tanulókkal intézményünket, valamint a történelem- és az irodalomórák tartalmát kiegészítve, levéltári források segítségével átélethetővé tegyük számukra a tanultakat. Foglalkozásaink interaktívak, amelyeket raktárlátogatással, kézműves foglalkozással, eredeti források megtekintésével, játékos feladatokkal és kvízekkel egészítünk ki.

Programjaink a főváros múltjához kapcsolódnak az 1848-as forradalom megismerésétől kezdve irodalmi művek feldolgozásán, családfakutatáson át egészen a budapesti hidak történetéig. Minden évben megtartjuk a középiskolásoknak hirdetett háromfordulós városismereti vetélkedőnket, amely valamilyen évfordulóhoz, történelmi témához kapcsolódik. Igény szerint más korcsoportoknak (pl. szépkorúaknak), illetve hátrányos helyzetűeknek is tartunk foglalkozásokat.

KIÁLLÍTÁSOK

Levéltárunk aulájában és első emeleti kiállítótermében a levéltári iratokra támaszkodó tematikus tárlatokat, illetve kamarakiállításokat mutatunk be. A kiállítások egyénileg az épület nyitvatartási ideje alatt bármikor látogathatók, illetve előzetesen egyeztetett időpontban kurátori vezetéssel történő megtekintésre is lehetőséget biztosítunk. Belépődíj, tárlatvezetési díj nincs. Az aktuális és a korábbi kiállításokhoz kapcsolódó anyagok levéltárunk honlapjának tematikus oldalain böngészhetők. Több kiállítás anyagából készült kiadvány.

RENDEZVÉNYEK

Levéltárunk két legfontosabb, minden évben megrendezésre kerülő rendezvénye a Levéltári Piknik és a Levéltári Nap. Előbbit, amely a szélesebb érdeklődő közönséget célozza meg, a Nemzetközi Levéltári Naphoz (június 9.) legközelebb eső szombaton rendezzük meg. Ezen tárlatvezetésekkel, családtörténeti tanfolyamokkal, levéltári sétákkal, a legkisebbeknek is szóló családi programokkal várjuk a hozzánk látogatókat. A város napjához kapcsolódóan novemberben tartjuk Levéltári Napunkat, amelyen a kiemelkedő munkát végző kollégáink elismerése mellett egy adott témához kapcsolódó tudományos konferenciát rendezünk. Levéltári Napunkon minden második évben nemzetközi várostörténeti konferenciát tartunk. A BFL+ előadás-sorozat keretében kollégáink mutatják be aktuális kutatási eredményeiket, amely alapján podcast beszélgetés készül.

A fentiekén kívül számos konferenciát, könyvbemutatót, nyílt napot szervezünk, és részt veszünk olyan országos rendezvényeken is, mint az Idegenvezetők Világnapja, Múzeumok Majálisa, Múzeumok Éjszakája, Kutatók Éjszakája, Művészetek Völgye, de rendszeresen képviseltetjük magunkat az Ünnepi Könyvhéten és a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon is. Az aktuális eseményekről honlapunkon és a közösségi média felületein nyújtunk tájékoztatást.

Csoportok számára raktárakat és az állományvédelmi műhelyeket is érintő levéltári sétákat, valamint az aktuális időszaki kiállításokon tárlatvezetéseket ajánlunk.

KIADVÁNYOK

A könyvkiadás a BFL alaptevékenységei közé tartozik. Az elmúlt évtizedek során számos, elsősorban Budapest történetével foglalkozó, illetve várostörténeti tematikájú kiadvány látott napvilágot a levéltár gondozásában. A különböző sorozatainkban megjelenő munkák magas szakmai színvonalat képviselnek, az intézményben folyó tudományos munkáról tesznek tanúbizonyságot. Kiadványainkkal minden évben eredményesen szerepelünk az Év levéltári kiadványa pályázatán is.

A levéltár kiadásában jelenik meg 2006 óta az Urbs Várostörténeti Évkönyv, amely az elmúlt két évtizedben a hazai és határon túli várostörténeti kutatások egyik legfontosabb fórumává vált. Az egyes évkönyvek „alapanyagát” a Levéltárban 2005 óta kétfévente megrendezésre kerülő, a Kárpát-medencei városok történetét középontba állító várostörténeti konferenciák adják.

2008-ban indítottuk el a Disszertációk Budapest Főváros Levéltárából sorozatunkat, amelyben tudományos fokozatot nyert levéltáros kollégáink disszertációinak nyomtatásban való megjelenésére adunk lehetőséget.

Levéltárunk őrzi a főváros építészeti örökségének tervanyagát, amelyre építve már több sikeres kiadványt adtunk ki, amelyek részben időszaki kiállításaink tematikájához kapcsolódnak. Munkatársaink voltak a szerzői az Európai Várostörténeti Atlasz projekt keretében életre hívott Magyar Várostörténeti Atlasz sorozatban megjelent Buda (1686–1848), Óbuda, valamint a Pest köteteknek. Az elmúlt években több olyan kötet kiadását is

felvállaltuk, amelyek tematikája nem tartozik szorosan a profilunkba, de hiánypótló munkának számítanak. A BFL gondozásában kerül kiadásra a Budapest történetét bemutató többkötetes monográfia, Buda, Pest és Óbuda egyesítésének 150. évfordulója alkalmából.

Kiadványaink: <https://bparchiv.hu/fooldal/kiadvanyok/>

ONLINE FELÜLETEK

Levéltárunk honlapja (bparchiv.hu) mellett jelen vagyunk az online közösségi térben is. Online sorozataink: Budapesti Levéltári Mozaikok, Levéltári egypercesek, valamint különböző tudományos-ismeretterjesztő témákban készült podcast beszélgetések.

ADATBÁZISAINK

Levéltárunk több millió rekordot tartalmazó adatbázis-rendszere folyamatosan bővül. Ezek révén a főváros történetének forrásait közelebb hozhatjuk a nagyközönséghez. Honlapunkon az alábbi témákban érhetők el adatbázisok: végrendeletek, árvaszéki ügyek, testületi jegyzőkönyvek, térképek, telekkönyvi betétek, Budapest történeti topográfiaja, építészeti tervek, szocialista kori tanácsi pártarchontológia, Rákosi Mátyás iratainak digitalizált másolatgyűjteménye, polgári perek, 1944-es lakás adatszolgáltatási ívek, közjegyzői iratok, igazolóbizottsági ügyek, fogolnyilvántartások, büntető eljárások, fotók, képeslapok, hagyatéki ügyek, érettségi adatbázis.

Elérhetőség: bparchiv.hu/adattarak/adatbazisok/

Kiadja: Budapest Főváros Levéltára
Felelős kiadó: Dr. Kenyeres István
Szerkesztették: Fehér Csaba, Garami Erika,
Ternovác Bálint, Toma Katalin
A kézirat lezárásának ideje: 2025. június
Nyomdai előkészítés: Holozsai Ádám
Nyomdai munkálatok: Pátria Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Orgován Katalin elnök-vezérigazgató
ISBN 978-615-5635-38-0

